

Výbor pre práva žien a rodovú rovnosť

2017/2206(INI)

16.4.2018

STANOVISKO

Výboru pre práva žien a rodovú rovnosť

pre Výbor pre zahraničné veci

k porušovaniu práv domorodého obyvateľstva vo svete vrátane zaberania pôdy
(2017/2206(INI))

Spravodajca: Florent Marcellesi

NÁVRHY

Výbor pre práva žien a rodovú rovnosť vyzýva Výbor pre zahraničné veci, aby ako gestorský výbor zaradil do návrhu uznesenia, ktorý prijme, tieto návrhy:

- A. keďže domorodé ženy čelia zložitému systému vzájomne sa posilňujúcich zneužívání ľudských práv, ktoré vyplývajú z prelínajúcich sa foriem zraniteľnosti vrátane diskriminácie na základe rodu, triedy a etnického pôvodu, ako aj porušovania ich práv na sebaurčenie a na kontrolu zdrojov;
- B. keďže zaberanie pôdy je zložitým problémom, ktorý si vyžaduje komplexné medzinárodné riešenie; keďže zdôrazňovať treba predovšetkým ochranu domorodých žien a dievčat;
- C. keďže sa odhaduje, že každá tretia domorodá žena je počas života znásilnená; keďže v prípade domorodých žien je pravdepodobnejšie, že sa stretnú s rôznymi formami sexuálneho násillia a že sa stanú aj obeťami zneužívania, vydierania a znásillnenia zo strany štátnych úradníkov a v súvislosti s podnikateľskými činnosťami, najmä ťažobného priemyslu, uskutočňovanými na pôde domorodého obyvateľstva; keďže tieto trestné činy sa nahlasujú len veľmi zriedkavo;
- D. keďže zaberanie pôdy nie je nevyhnutne následkom zahraničných investícií a môžu ho vykonávať aj vlády a miestne spoločenstvá;
- E. keďže domorodé ženy sa stretávajú s prekážkami, pokiaľ ide o ich sexuálne a reprodukčné zdravie a práva, vrátane nedostatočného poradenstva v oblasti sexuálneho a reprodukčného zdravia, nedostatočného prístupu k zariadeniam a materiálu a právnych predpisov zakazujúcich interrupciu aj v prípadoch znásillnenia, čo vedie k vysokej miere úmrtnosti matiek, tehotenstvám maloletých a sexuálne prenosným chorobám;
- F. keďže domorodé ženy čelia veľmi rozšírenej beztrestnosti, pokiaľ ide o porušovanie ich práv, najmä v dôsledku toho, že im je odopreté ich právo na prostriedok nápravy a neexistujú dostatočné mechanizmy monitorovania a údaje rozdelené podľa rodu;
- G. keďže pôda a územia domorodého obyvateľstva sú zvyčajne aj oblasťami s veľkou biologickou rozmanitosťou, a preto by sa na nich mala vzťahovať osobitná ochrana;
- H. keďže v Deklarácii OSN o právach pôvodného obyvateľstva sa stanovuje, že pred prijatím opatrení vplývajúcich na ich pôdu a územia sa s pôvodným obyvateľstvom musia uskutočniť konzultácie a je potrebný ich slobodný, predbežný a informovaný súhlas; keďže uplatňovanie tejto zásady si vyžaduje úplnú účasť domorodých žien na týchto procesoch;
- I. keďže zavádzanie veľkých projektov v oblasti infraštruktúry bez slobodného, informovaného a predchádzajúceho súhlasu domorodého obyvateľstva vedie k systematickému porušovaniu práv domorodého obyvateľstva na pôdu a ich sebaurčenia, čo má neprimeraný vplyv na domorodé ženy;
- J. keďže hoci sú obhajkyne ľudských práv z prostredia domorodého obyvateľstva

rozhodujúce pre ochranu žien v komunitách domorodého obyvateľstva, ich činnosť je kriminalizovaná a stávajú sa obeťami rôznych foriem násilia vrátane obťažovania, znásilňovania a vrážd;

- K. keďže bol zaznamenaný nárast súkromných foriem odškodnenia, pomocou ktorých súkromné podniky ponúkajú ženám, ktoré sa stali obeťou násilia, finančné odškodnenie výmenou za to, že podpíšu dohodu o tom, že na podnik nepodajú žalobu; keďže hlavnú zodpovednosť za zaručenie dodržiavania medzinárodných záväzkov týkajúcich sa dodržiavania práv domorodého obyvateľstva nesú štáty, a preto musia niesť hlavnú zodpovednosť za zabránenie porušeniam a za presadzovanie pravdy, spravodlivosti a odškodnenia pre obeť;
- L. keďže porušovanie práva na sebaurčenie, ktorého sa dopúšťajú neokoloniálne mocenské štruktúry a štátne postupy, má negatívny vplyv na domorodé obyvateľstvo, najmä na ženy a dievčatá;
- M. keďže existuje priama súvislosť medzi kolektívnymi právami a právami jednotlivých domorodých žien, pretože porušovanie ľudských práv na úrovni jednotlivca má negatívny vplyv na kolektívne úsilie o uplatnenie práv domorodého obyvateľstva ako skupiny;
- N. keďže v dôsledku nedostatočnej ochrany pôdy, ktorá patrí domorodým obyvateľom, a súvisiacich vlastníckych práv sú domorodé ženy vystavené nútenému vysídľovaniu, vykorisťovaniu a obchodovaniu s ľuďmi, v dôsledku čoho môžu vlády na svojich územiach presadzovať deštruktívne projekty bez získania predbežného súhlasu v rámci skutočného konzultačného procesu s domorodým obyvateľstvom;
- O. keďže nútené zaberanie pôdy súkromnými podnikmi je zvyčajne sprevádzané prítomnosťou vojenských jednotiek alebo súkromných bezpečnostných zložiek a keďže to vedie napríklad aj k nárastu priameho a nepriameho násilia na území domorodého obyvateľstva, čo má priamy vplyv na komunity, a najmä na sociálnych vodcov a ženy;
- P. vzhľadom na skutočnosť, že v priebehu dejín dochádzalo v rámci politiky kultúrnej asimilácie k porušovaniu sexuálnych a reprodukčných práv domorodých žien vrátane nútenej sterilizácie a nútených manželstiev;
- Q. keďže zvyšujúca sa liberalizácia a deregulácia trhu majú za následok vstup priamych zahraničných investícií na územia domorodého obyvateľstva bez jeho predbežného súhlasu a bez skutočného konzultačného procesu, čo vedie k porušovaniu ľudských práv domorodých žien; keďže rozvoj sa nedá merať na základe ukazovateľov rastu, ale je potrebné zohľadňovať predovšetkým znižovanie chudoby a nerovnosti;
- 1. vyzýva všetky členské štáty, aby právne uznali práva domorodého obyvateľstva na územia ich predkov; zdôrazňuje osobitné prepojenie domorodých žien s územiaми ich predkov, a to najmä pokiaľ ide o tradičné postupy v oblasti udržateľného riadenia prírodných zdrojov, model podpory spoločnosti a odolnosť, ktoré ponúkajú ponaučenia pre iné komunity, ktoré nemožno stratiť; vyjadruje hlboké znepokojenie nad dôsledkami zaberania pôdy a ťažby prírodných zdrojov pre domorodé komunity, najmä pre domorodé ženy, čím sú spôsobované stavy chudoby, vylúčenia a porušovania ľudských práv vrátane rodovo motivovaného násilia, zneužívania a vykorisťovania;

2. naliehavo vyzýva Úniu, aby sa konštruktívne podieľala na rokovaníach o zmluve o nadnárodných podnikoch na úrovni OSN, ktorou by sa zaručilo dodržiavanie ľudských práv domorodého obyvateľstva, najmä jeho žien a dievčat;
3. zdôrazňuje, že zmena klímy má priamy vplyv na domorodé ženy, ktoré sú preto nútené vzdať sa svojich tradičných postupov alebo sú vysídlené, pričom existuje následné riziko, že budú vystavené násiliu, zneužívaniu a vykorisťovaniu; vyzýva všetky štáty vrátane EÚ a jej členských štátov, aby do svojich stratégií v oblasti boja proti zmene klímy a do navrhovania účinných stratégií v oblasti zmiernenia zmien klímy a prispôsobovania sa týmto zmenám zapájali domorodé obyvateľstvo, a najmä domorodé ženy a vidiecke spoločnosti, a zohľadnili pri tom faktory rodovej podmienenosti; žiada, aby sa otázka vysídľovania v dôsledku klímy brala vážne; je otvorený diskusii o zavedení ustanovenia o „klimatickej migrácii“; požaduje vytvorenie panela expertov s cieľom preskúmať túto otázku na medzinárodnej úrovni a naliehavo žiada, aby bola otázka klimatickej migrácie zaradená do medzinárodného programu; vyzýva na posilnenú medzinárodnú spoluprácu s cieľom zaistiť odolnosť voči zmene klímy;
4. berie na vedomie znepokojivé výsledky štúdie, ktorú zverejnila OSN v roku 2010 a z ktorej vyplýva, že domorodé ženy sú častejšie vystavené násiliu a znásilneniu než svetová ženská populácia; vyzýva preto členské štáty a Európsku úniu, aby jednoznačne odsúdili páchanie násilia, a to aj sexuálneho násilia, na domorodých ženách; domnieva sa, že osobitná pozornosť by sa mala venovať ženám a dievčatám, ktoré sa stali obeťami násilia, a malo by sa dbať o to, aby mali prístup k pohotovostnej lekárskej a psychologickému pomoci;
5. vyzýva preto Komisiu, aby v rámci svojej zahraničnej politiky spolupracovala s organizáciami občianskej spoločnosti a organizáciami pre ľudské práva s cieľom zabezpečiť, aby v záchytných centrách boli dodržiavané ľudské práva domorodého obyvateľstva, najmä pokiaľ ide o zraniteľné ženy a dievčatá;
6. žiada všetky členské štáty, aby sa zaviazali na zabezpečenie skutočného prístupu k vzdelávaniu pre domorodé obyvateľstvo, najmä pre dievčatá a ženy, na presadzovanie medzikultúrnych verejných politík a na vypracovanie iniciatív zameraných na zvýšenie informovanosti občianskej spoločnosti o právach domorodého obyvateľstva s cieľom bojovať proti stereotypom; vyzýva všetky štáty, aby zaistili zachovanie kultúrnej rozmanitosti domorodého obyvateľstva tým, že v spolupráci s ním, a najmä s domorodými ženami, vypracujú materiály pre vzdelávacie systémy a programy budovania kapacít s cieľom zvyšovať informovanosť o kultúre, tradíciách, jazykoch a právach domorodého obyvateľstva; vyzýva všetky štáty, aby takéto materiály a programy budovania kapacít začlenili do odbornej prípravy verejných činiteľov vrátane polície a súdneho a zdravotníckeho personálu;
7. vyzýva všetky štáty, aby v prípade všetkých projektov, ktoré by mohli vplývať na domorodých obyvateľov, zaistili slobodný, predchádzajúci a informovaný súhlas týchto osôb a aby zabezpečili, že práva domorodých obyvateľov, vrátane ich práv týkajúcich sa pôdy, budú v priebehu celého procesu dodržiavané a chránené; vyzýva všetky štáty, aby zabezpečili, aby sa získanie tohto súhlasu vyžadovalo od všetkých účastníkov vrátane spoločností, ktoré vykonávajú činnosť v tretích krajinách;
8. žiada stiahnutie vojenských jednotiek a súkromných bezpečnostných zložiek

rozmiestnených na územiach domorodého obyvateľstva v rozpore s ich právami;

9. vyzýva všetky štáty, aby zabezpečili, aby malo domorodé obyvateľstvo, najmä ženy, v prípade porušovania ich práv spoločnosťami prístup k súdnym mechanizmom a aby súkromné formy nápravy, ktoré nezaručujú účinný prístup k spravodlivosti, neboli uznané za legitímne; vyzýva všetky štáty, aby do svojich systémov súdnictva prijímali viac žien s cieľom prelomiť patriarchálny systém, ktorý je v týchto štruktúrach všeobecne prítomný; zdôrazňuje, že je potrebné zaviesť mechanizmy nevyhnutné na zabezpečenie nediskriminačného zaobchádzania s domorodými ženami a zaistenie vhodných tlmočnických služieb a právnej pomoci;
10. vyzýva všetky štáty, aby zabezpečili primeranú reguláciu, prostredníctvom ktorej sa bude vyvodzovať zodpovednosť voči vodcom komunít za ich rozhodnutia a kroky v oblasti správy pôdy vrátane verejnej, štátnej a komunitnej pôdy, a aby presadzovali zmeny právnych a obyčajových postupov, ktorými sa diskriminujú ženy v súvislosti s vlastníctvom a dedením pôdy;
11. vyzýva všetky štáty, aby zabezpečili úplnú ochranu a záruky pre domorodé ženy a dievčatá proti všetkým formám násillia vrátane sexuálneho a rodovo motivovaného násillia, rodovo motivovaného zabíjania, manželstiev maloletých a nútených manželstiev, mrzačenia ženských pohlavných orgánov a iných škodlivých praktík;
12. žiada prijatie právnych predpisov EÚ, ktorými by sa zaviedli povinnosti v oblasti náležitej starostlivosti na základe hlavných zásad OSN v oblasti podnikania a ľudských práv a usmernení OECD pre oblasť náležitej starostlivosti, aby sa zabezpečilo dodržiavanie ľudských práv, vrátane práv domorodých žien, a primeraných sociálnych a environmentálnych noriem; odporúča, aby zahraničná politika EÚ prikladala tejto otázke väčší význam, a to najmä v rámci dialógov o ľudských právach s tretími krajinami, dokumentov týkajúcich sa politiky EÚ a dohôd o obchode, spolupráci a rozvoji, o ktorých sa rokuje s tretími krajinami alebo ktoré boli s tretími krajinami uzatvorené; žiada preto záväzné a vymáhateľné ustanovenia v oblasti ľudských, pracovných a environmentálnych práv v obchodných dohodách EÚ, ktoré budú klásť osobitný dôraz na práva domorodého obyvateľstva, najmä žien;
13. vyzýva všetky štáty, aby pre domorodé ženy a dievčatá zaistili prístup k vysokokvalitným zdravotníckym službám a právam, najmä službám a právam v oblasti sexuálneho a reprodukčného zdravia; vyzýva Komisiu a ESVČ, aby podporovali ich prístup k službám v oblasti sexuálneho a reprodukčného zdravia v rámci programov EÚ pre rozvojovú spoluprácu;
14. vyzýva všetky štáty, aby prijali potrebné opatrenia s cieľom zaistiť, aby sa vnútroštátne orgány zdržali vydávania verejných vyhlásení alebo zverejňovania tvrdení, ktoré stigmatizujú a ohrozujú legitímnu úlohu, ktorú zohrávajú domorodé ženy pri ochrane svojho územia v súvislosti so zaberaním pôdy a ťažbou zdrojov, a nabáda na verejné uznanie dôležitej úlohy, ktorú zohrávajú v demokratických spoločnostiach;
15. vyzýva všetky štáty, vrátane EÚ a jej členských štátov, aby zhromažďovali údaje roztriedené podľa rodu, ktoré sa týkajú situácie domorodých žien, a to aj pokiaľ ide o uznávanie pozemkových práv a prístup k nim, o násillie páchané na ženách a o potravinovú bezpečnosť;

16. odsudzuje kriminalizáciu a trestné stíhanie obhajkých ľudských práv z prostredia domorodého obyvateľstva; vyzýva Komisiu a ESVČ, aby zaviazali osobitné rozpočtové prostriedky EÚ na zabezpečenie území na ochranu komunít a aby zabezpečili vyčlenenie primeraných finančných prostriedkov na podporu obhajcov ľudských práv domorodého obyvateľstva, hlavne žien, a to najmä v rámci európskeho nástroja pre demokraciu a ľudské práva a mechanizmu na ochranu obhajcov; naliehavo vyzýva delegácie EÚ v príslušných krajinách, aby pozorne monitorovali situáciu obhajkých ľudských práv z prostredia domorodého obyvateľstva a aby poskytovali všetku náležitú podporu;
17. vyzýva Komisiu, aby posilnila vykazovanie a monitorovanie týkajúce sa nadobúdania pôdy vo veľkom rozsahu za účasti európskych investorov s cieľom včas vyhodnotiť riziká pre domorodých obyvateľov, a najmä ženy;
18. vyzýva Komisiu a ESVČ, aby navrhli a zaviedli programy, ktoré sa budú venovať osobitným a kolektívnym právam domorodého obyvateľstva vrátane ich práva na nediskrimináciu a práv súvisiacich s pôdou;
19. vyzýva Európsku úniu, aby posilnila usmernenia EÚ v oblasti pôdnej politiky a ochranu ľudských práv v medzinárodných dohodách a zmluvách a aby presadzovala svoje hodnoty, pokiaľ ide o ochranu žien a dievčat, a najmä žien a dievčat vo vidieckych oblastiach, ktoré sú v prípade zmien týkajúcich sa pôdy všeobecne zraniteľnejšie a zvyčajne majú obmedzenejší prístup k pôde a súvisiacim právam;
20. vyzýva Európsku úniu, aby podporovala rozvojové krajiny pri rozhodovaní o rámci pre investície a súčasne presadzovala, aby sa do tohto procesu zapojili všetky zainteresované strany, najmä ženy a domorodé ženy;
21. vyzýva všetky štáty a EÚ, aby podporovali a odporúčali lepšie zhromažďovanie údajov o domorodom obyvateľstve rozdelených podľa rodu a zohľadnili pri tom zraniteľnosť a postavenie žien a dievčat;
22. vyzýva všetky štáty, aby investovali do výskumu s cieľom získať poznatky o vplyve zaberania pôdy na ženy a vypracovali hlbšiu analýzu rodových následkov tohto javu, ktoré by viedli k vykonateľným usmerneniam upravujúcim obchodovanie s pôdou;
23. zdôrazňuje, že zahraničné investície spoločností môžu priniesť hospodársky a technologický pokrok, ako aj zamestnanosť a rozvoj infraštruktúry, a môžu dať ženám príležitosť, aby sa stali sebestačnými tým, že posilnia zamestnanosť; zdôrazňuje, že rastúca investičná činnosť v rozvojových krajinách je dôležitým krokom k oživeniu národných a regionálnych hospodárstiev.

INFORMÁCIE O PRIJATÍ VO VÝBORE POŽIADANOM O STANOVISKO

Dátum prijatia	12.4.2018
Výsledok záverečného hlasovania	+: 13 -: 4 0: 6
Poslanci prítomní na záverečnom hlasovaní	Daniela Aiuto, Beatriz Becerra Basterrechea, Vilija Blinkevičiūtė, Anna Maria Corazza Bildt, Iratxe García Pérez, Anna Hedh, Teresa Jiménez-Becerril Barrio, Florent Marcellesi, Angelika Mlinar, Marijana Petir, João Pimenta Lopes, Ángela Vallina, Elissavet Vozemberg-Vrionidi, Jadwiga Wiśniewska
Náhradníci prítomní na záverečnom hlasovaní	Livia Járóka, Urszula Krupa, Kostadinka Kuneva, Nosheena Mobarik, Jordi Solé, Marc Tarabella, Mylène Troszczynski, Julie Ward
Náhradníčka (čl. 200 ods. 2) prítomná na záverečnom hlasovaní	Margrete Auken

ZÁVEREČNÉ HLASOVANIE PODĽA MIEN VO VÝBORE POŽIADANOM O STANOVISKO

13	+
ECR	Nosheena Mobarik
EFDD	Daniela Aiuto
GUE/NGL	Kostadinka Kuneva, João Pimenta Lopes, Ángela Vallina
S&D	Vilija Blinkevičiūtė, Iratxe García Pérez, Anna Hedh, Marc Tarabella, Julie Ward
VERTS/ALE	Margrete Auken, Florent Marcellesi, Jordi Solé

4	-
ECR	Urszula Krupa, Jadwiga Wiśniewska
ENF	Mylène Troszczynski
PPE	Marijana Petir

6	0
ALDE	Beatriz Becerra Basterrechea, Angelika Mlinar
PPE	Anna Maria Corazza Bildt, Teresa Jiménez-Becerril Barrio, Lívia Járóka, Elissavet Vozemberg-Vrionidi

Vysvetlenie použitých znakov:

+ : za

- : proti

0 : zdržali sa hlasovania